

Taxa postală
platite în numerar
No. 224.716-92

Szerkesztőség
és kiadóhivatal

Dr. Rámásdottor Robert

Budapest
Diszkrét 2 II e 8

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok meg-
őrzésére és visszaküldésére nem vá-
lunkozunk. Főszerkesztő Dr. Maros
Ernő. Felelős szerkesztő Jambor
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há-
szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lei

Csütörtök, 1931 dec. 24.

5692. EV
TEBETH 14.

XIV. ÉVF.
287. SZÁM

Egy kis mérleg a parlamenti ülések körül

Tegnap este kiadták a vakációt a par-
lamentnek.
Vége van hát az őszi parlamenti cik-
lusnak. Kár érte, hiszen olyan szép volt,
mint egy álom.
Csak egy kicsit drága volt.
Summa-summarum 31 és fél millió
lejt került az országnak az ami negy-
ven napja a kamarában és a szenátusban
történt.
Majdnem egymillió esik minden napra.
Fele a kamarára, fele a szenátusra.
A szenátus jól megdolgozott ezért a
pénzért. Tegnap pláne rekordot is javi-
tott. Husz törvényjavaslatot szavazott
meg egyetlen délután alatt. A szenátorok
egyetlen sem csináltak elejétől-végig,
mint játszadozta a szavazásra való fehér
és fekete golyóval.
De a kamara is meg szolgálta a napi fél
millió lejt. Cuzának egy-egy közbeszólása
ezek szerint legalább tizenöt-huszezer
lejtbe került. Az pedig, hogy Robu in-
vitálta Serutort, legalább ötvenezerbe.
Viszont kaptunk egész jutányon áron
egy pazar költségvetést és hihetetlenül
olcsón egy csomó új adót.
Hát nem volt érdemes harmincegy-
milliót fizetni ezért az örmért?

A szentesített vakság

Az amerikai szenátus nagylelkűen szen-
tesítette a Hoover-moratóriumot. A baj
csak az, hogy egyidejűleg valami mást is
szentesített, amit találoán talán a vak-
ság szentesítésének nevezhetnénk leg-
inkább. Kimondotta, hogy a hadiadós-
ságok mérsékléséről szó sem lehet. Ezzel
a szentesítéssel pontot tett az európai né-
pek ama reménye után, mely az ameri-
kai hadiadósságok elengedésétől, illető-
leg mérséklésétől várta a válság enyhüle-
sét, illetőleg megszűnését.
Ezzel a szentesítéssel vége az Amerika
előrelátásához fűzött európai illúzióknak.
Vége annak a hitnek, hogy Amerika pillan-
tányi érdekei feláldozásával a jövő-
dőt megmenteni. A Hoover-moratóri-
um annak idején a németországi bolszev-
műstől, illetőleg a hitlerizmusból való fé-
lelem kényszerítette ki az amerikai köz-
társaság elnökeiből. Ma ugy a bolszevizm-
us, mint a hitlerizmus veszélyei ötvenszá-
zalekkel növekedtek meg Németországban és
egy joggal várhatta mindenki, hogy az
amerikai szenátus hozzájárul a hadiadós-
ságok mérsékléséhez, hogy ezt a megnö-
vekedett veszélyt elhárítsa. Nem így tör-
tént. A praktikus amerikai nép képviselői
a pillanatnyi érdekeket előbbrevalónak
tartották a hoinapi lehetőségeknél. A
vakság diadalmaszkodott a józanságon, a
vak önzés a józan és belátó önzésen.
Amerika csak magára vehet majd, ha
ezekután mindazok a veszélyek, amelye-
ket a Hoover-moratóriummal elhárítani
igyekezett, őt sem fogják megkímélni.

A próbaidő

Ugy látszik, Hitlerék már nem nagyon
biznak neofiták megbízhatóságában. A
boxheimi okmány elárulása óta nincse-
nek biztonságban afelől, hogy pártjuk
konjunktúra-levágjainak mindégység a
pápai csalhatatlanság dogmája szerint
hisz a hitlerizmus egyedül üdvözítő vol-
tában. Valószínűleg ezért hozták most
azt a határozatot, hogy ezentul a nem-
zeti-szocialista pártba csak olyan, más
pártokból átlendülő hívőket vesznek fel,
akik egy évig előbb inaskodnak és cse-
lekedetekkel tesznek tanubizonyságot a
nemzeti szocializmus „eszméinek” töké-
letes elsajátításáról.
Ez az egy éves próbaidő nem lehet va-
lami könnyű feladat azok számára, akik
újonnan akarnak belépni a kampóske-
reszt légójába. Egy éven keresztül na-
gyon sok cselekedetre van szükség ahhoz
hogy valakiből igazi, hamisítatlan hitle-
rista lehessen. Nem ismerjük, a próba-
idő feltételeit, de valószínű, hogy az új
tagoknak mindenekelőtt kitűnő izmokkal
kell rendelkezniök és a lehetőség szerint
legalább tíz-husz verekedésben kell egy-
re leforgása alatt résztvenniök. Ami a

Az amerikai szenátus is ratifikálta a Hoover- moratóriumot,

ezzel szemben véglegesen elvetette a hadiadósságok
mérséklésének, vagy elengedésének gondolatait. A hatá-
rozatnak katasztrofális hatása lesz a világválság
további alakulására

Amerika és Franciaország kivételével rö- videsen az összes államok szakítani fog- nak az aranystandarddal?

Washington, december 23. Az amerikai
parlament ratifikációja után tegnap a
szenátus is megszavazta a Hoover-mora-
tórium ratifikációját. A Hoover-morató-
rium ezzel törvényre emelkedett. En-
nek ellenére az európai közvélemény és
a válság mélypontjában vergődő népek
aligha fognak örvelezni az amerikai
parlament és szenátus ratifikációjának.
Mert ennek a ratifikációnak olyan suly-
os ára van, amely mindama reménye-
ket, amelyeket Európa népei Amerika
nagylelkűségéhez és belátásához fűztek,
teljesen megsemmisítette. A ratifikáció
megtörtént.

Az amerikai szenátus lesújtó s a vi-
lágválság további sorsára nézve minden
bizonytalannal katasztrofális hatással járó
határozatát az amerikai lapok azzal igye-
keznek magyarázni, hogy ha újabb köny-
nyítés következett volna be a háborus
adósságok fizetésének ügyében, ugy az
Egyesült-Államok költségvetési deficitje
még az adóemelések mellett is arányta-
lanul megnövekedett volna.

Hoover-moratórium szenátusbeli ratifi-
kációjával kapcsolatban a londoni Daily
Express washingtoni jelentés alapján
azt közli, hogy Wittmann amerikai szen-
átor annak a meggyőződésének adott
kifejezést,

hogy rövidesen — Amerika és Fran-
ciaország kivételével — az összes ál-
lamok szakítani fognak az arany-
standarddal.

A szenátor nagy veszélyt lát abban,
hogy az arany és az ezüst értékelése kö-
zötti eltéréseket nem sikerül eltüntetni.
Szerinte ez az Egyesült-Államok
külkereskedelmének összeomlásához ve-
zethet.

Újabb jelentés szerint Newyorkban a
napi pénz 3 százalékra drágult. Ezt a
körülmenyt a pénzpiacnak az évi uti-
mókor szokásos feszültségével magyaráz-
zák. A tőzsden egyes vasuti értékek és
különösen a rézpapírok árvesztéseket
szennedtek. Az összeforgalom csaknem
kétfélmillió darab részvény volt. Ezzel
szemben viszont egyes pénzügyi körök
arra mutatnak rá, hogy a nemzeti hi-
telintézet létesítésre kedvező hatással
volt az amerikai pénzügyi életre.

A semmitűszék a regáli törvé- nyek Erdélyre való sürgős kiterjesztését kívánja

Bukarest, december 23. A Semmitűszék egyesített tanácsa kedden dél-
után foglalkozott Hamangiu igazságügyminiszter törvényegységesítő javas-
latával és elhatározta, hogy a legfelsőbb törvényelőkészítő bizottságnak ja-
vasolni fogja az okiráltságbeli törvények minél előbbi kiterjesztését az or-
szág egyes területeire. Indoklása az, hogy az okiráltságbeli törvények a fran-
cia és olasz törvények mintájára készültek és ezért is jobban megfelelnek a
nemzeti érdekeknek, mint az erdélyi és a többi területeken érvényben levő kö-
dövek.

Ami ezt a utóbbi feltételt illeti, azt hisz-
szük, nem fog különösebb nehézséget je-
lenteni a nemzeti szocialista párt új
tagjai számára. Ezek nemcsak egy éven,
hanem egy egész életen keresztül is haj-
landók arra, hogy e világ problémáiból
ne értsenek meg más, mint amit Hitler
sörszagu bölcsességtől duzzadó fogal-
mazványai, lapjai és kiadványai tálnak
fel számukra. Mindazonáltal megértjük,
ha Hitlerék próbaidőre utasítják új hi-
vőiket, mert hiszen már a multban is
megtörtént, hogy egyes hívőinek közben
megjött az eszük és így nem viselkedhet-
tek igazi hitleristákhoz méltóan. A gon-
dolkodás a tett halála — mondja Hamlet
— már pedig Hitleréknek nem gondol-
kodásra, hanem cselekedetekre van szük-
ségük. És ha semmi más, ez érthetővé
teszi a próbaidő bevezetését.

verekedést illeti, ez nem lehet külön-
sebb feladat egy igazhívő hitlerista szá-
mára, — a baj csak az, hogy ezek a ve-
rekedések néha úgy ütnek ki, hogy a
hitleristákat rakják el ellenfeleik. Ez
pedig kockázatos dolog, mert a kampós-
keresztes mentalitás szerint lehetőleg
védtelen embereket kell elpáholni s olya-
nokon kell ütni, akik nem tudnak vis-
szautni.
A verekedéseken túl azonban van egy
másik feladat is, amit egy próbaidős
hitleristának tökéletesen kell teljesítenie.
Mindenekelőtt nem szabad gondolkodnia.
Vagy ha már elköveti ezt a hitlerista
pártfegyvellemmel fölöttébb ellentétben
álló cselekedetet, ugy ebből a gondolko-
dásból semmire sem szabad másnak
külsülnie, mint hogy Hitler az a bizonyos
Egyetlen és Goebels az ő prófétája.

VILÁG TÜKRE A konjunktúra felélé- hojló vonalán

A berlini konjunktúra-kutató intézet
most tette közzé nagy érdeklődéssel
várt decemberi jelentését, amelyben
arról számol be, hogyan alakult a vi-
lággazdasági helyzet az elrult három
hónapban. Az intézet német alapos-
sággal és tudományossággal összegyű-
jött adatai szerint a legutóbbi három
hónapos periódusban, amely december
4-kén zárult, a viszonyok ismét és je-
lentős mértékben rosszabbodtak. A sta-
tisztika a dekonjunktúra újabb előre-
haladásáról számol be és megállapítja,
hogy a sokáig emlékezetesnek maradó
1931. év a krízisnek egy oly sulyos fo-
kozatában zárul, amelyhez hasonló 30
év óta nem jegyzett fel a történelem.

A helyzet rosszabbodását mindenek-
előtt is annak kell betudni, hogy a hi-
telviszonyokban, a hitelforgalomban
újabb annakadások következtek be,
holott ezen a téren a helyzet eddig is
elég kritikus volt. A természetben és
a fogyasztásban újabb visszaesés követ-
kezett be. A világtermelés indexszáma,
amely 1928-ban 100 volt, 1931 júniusá-
ban 83.3-ra, júniustól októberig pedig
79.4-re esett. Vagyis alig öt hónap
alatt négy százalékkal csökkent a ter-
melés, 1928-al szemben pedig közel 21
százalékos a hanyatlás. A helyzet kül-
lönösen azokban az iparágakban
volt kedvezőtlen, amelyek nem közvet-
len fogyasztási, hanem termelési cik-
keket gyártanak (gépek stb.). A vállal-
latok az egész világon a legnagyobb
óvatossággal viselkednek az újabb be-
fedtetésekkel szemben és így ezek az
iparvállalatok kénytelenek működésü-
ket a meglévő termelési eszköz-anyag
modernizálására, vagy kicserélésére re-
dukálni. A vállalatok még ebben a vo-
natkozásban is határozott óvatosság-
gal járnak el.

A konjunktúra-kutató általános ér-
vényű megállapítása szerint mindad-
dig, amíg a hitelforgalom a mai vál-
ság pressziója alatt áll s amíg a tőke
továbbra is sztrájkolni fog, még a hi-
telező államokban is, nem lehet várni
a világgazdasági helyzet javulását.
Bármilyen téren mutatkozna az árak
esetleges felélékülése, ez csak átme-
neti jellegű lehet, amíg nem támasztja
alá a fogyasztás növekedése, annál is
inkább, minthogy a jelenleg meglévő
nyersanyag stokkók érezhető nyomást
gyakorolnak mindenütt az árakra. Al-
talanos gazdasági javulás csakis ugy
képzeltethető el, ha a hitelezést végző
apparátus visszakapja mobilitását, az
egy-egy nemzetgazdaságok pedig olcsó és
hosszulejáratu hitelekhez jutnak. Ez
azonban még a hitelező államokban
sem történik. A mai hitelválság nem
az általános gazdasági helyzet muló
jelensége, hanem az árak stabilizálá-
sára és nivellálására irányuló törekvé-
sek csődöt mondtak, ami a bankhitelt,
amely eddig működött valamennyire
— újabb bizalmatlansággal töltötte el.

A statisztikai adatok szerint az árak
esése 40 százalékkal nagyobb, mint
aminő 1920-21. években volt, holott
ezekben az években olyan katasztrofá-
lis áresés volt, aminőt 60 év óta nem
jegyeztek fel. Az áresés okát a kon-
junktúra-kutató intézet mindenekelőtt
is az arany vásárlóerejének növekedé-
sében látja. Az arany vásárlóereje
1925 óta duplájára emelkedett és na-
gyabb, mint volt 1913-ban.

Normális körülmények között a leg-
utóbbi két depressziós évben fel kellett
volna gyülemlenie bizonyos tőketartalé-
koknak, amelyeket most a gazdaság
fellendítésére lehetne felhasználni.

Helyett ahelyett az, hogy ma a hitel-
források sokkal inkább ki vannak me-
rülve, mint valaha. A konjunktura-
kutató intézet innen azt a konkluziót
vonja le, hogy a világ ma tényleges
„pénzügyi“ válságon megy keresztül.
A konjunkturális ciklusnak egy fázis-
ában vagyunk, mondja a jelentés és a
tapasztalatok szerint ez a fázis álta-
lánoságban nem lehet hosszúéletű,
minthogy ez a válság valamilyen for-
mában való likvidálásának előfutára.
A konjunkturális fejlődésnek ez a fá-
zis rendszerint kibontakozásra kénye-
szeríti a gazdasági és pénzügyi ténye-
zőket.

Az európai helyzet szempontjából
különösképpen Németország és Francia-
ország helyzete mutatja a gazdasági
válság lázgerbójének utját. A jelentés
pontos adatokat közöl a két állam helye-
zetéről. Németországban a nemzeti jö-
vedelem a következő csökkenést mu-
tatja 1928: 5 milliárd négyszázmillió
márka, 1930: 69 milliárd márka, 1931:
55 milliárd márka. A termelés 1928-al
szemben 30 százalékkal csökkent, vi-
szont a csődökben pusztult vagy 10
milliárdról 17 milliárdra emelkedett
három év leforgása alatt. A munka-
nélküliség számának növekedését az
alábbi számok illusztrálják: 1924: 92
ezer, 1925: 682.000, 1926: 2.025.000,
1927: 1.312.000, 1928: 1.391.000, 1929:
1.916.000, 1930: 3.140.000, 1931: 4 mil-
ió 600.000. Eszerint 21 millió munka-
képes ember közül csak 16 milliónak
van munkalehetősége. A konjunktura-
kutató intézet jóslása szerint a munka-
nélküliség az elkövetkező téli hónapok
ban 750.000—1.000.000-val fog növe-
kedni. Az egyetlen vigasztalás Német-
ország számára az, hogy külkereske-
delmi mérlege aktív és az is azért,
mert óvatosságból és hitelhiány miatt
a minimálisra csökkentették a beho-
zatait.

Franciaországban, ahol egy évvel
előtt még nyoma sem volt a válság-
nak, a konjunktura-kutató intézet
megállapítása szerint mindenesetre ez
a depresszió a többi államokhoz viszony-
lítva aránylag mérsékeltnek mon-
dható. Franciaország ipari termelése
ma 14—16 százalékkal kisebb, mint
volt 1914-ben, a világháború kitörésé-
nek éveiben. A többi államokban, Ame-
rikában is, sokkal kedvezőtlenebb a
helyzet. Franciaország különösképpen
kedvező helyzetét az biztosította, hogy
a lakosság 52 százalékát mezőgazdák
alkotják, a mezőgazdaság virágzását
pedig kivételes védelmek biztosították.
Az ipari termelés 10—15 százalékkal
csökkent, ami a munkanélküliség foko-
zódását idézte elő. Egy évvel előzőlt
90.000 munkanélküli volt Franciaor-
szágban, ma 350.000-t tesz ki a mun-
kanélküli száma. Különösképpen érzi
azonban Franciaország a válságot a
külkereskedelmi mérlegben. Mégis: a
francia textilipar helyzete viszonylag
kielégítőnek mondható és ellenállási
ereje növekedni fog, ha a kormány
életbelépteti investíciós programját.

Végző konkluzióban a jelentés meg-
állapítja, hogy ha a hitelválság tovább-
ra is fenmarad, úgy aligha lesz elke-
rülhető az áru- és értéktözsde az áruk
további lemorzsolódása. Ezért javasol-
ja az intézet, hogy az államok hagyjan-
ak fel a deflációs politikával. Az in-
iciatívának a hitelező államoktól kell
kiindulni. Az új pénzügyi politika
mindenesetre az arany-etalon fentartá-
sának keretei között történjen. Ha eb-
ben az irányban történik valami, úgy
a következő hónapok konjunkturális
helyzete ebben a mértékben fog ala-
kulni.

AZ IFJUSÁGNAK

Pompás könyvek, szép
papír és fényes-
képek, sok képpel
24 L. Lepage-nál
Kvár
Lakatos László: Atyám. Ifjúsági regény
művészi képekkel 24 lej. Sobol: Az igazi
játék. Egy kislány, meg egy kislány mulat-
sága! 24 lej. Seton—Donath: A fekete mén.
Történetek az állatvilágból 24 lej. Ezen-
kívül Móra Ferenc: Dióbel királyfi és tár-
sai. Füzve 44 lej. Jakab ödön: Lafontaine
mesék, Doré rajzokkal 68 lej. Gál Mózes:
A beszélő madár. A legszebb magyar me-
sék. Szántó Lajos rajzaival 80 lej. Stb.,
stb., 10, 15, 20 lejes könyvek is. Lapegenál
Kolozsvár. Vidékre utánvéttel. Kérjen
jegyzéket Lepage-tól.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (9)

A pénz pszichológiai hatása az emberre

Ember és társadalom állandó kölcsön-
hatásban vannak egymással. A társadal-
mi formák és berendezések alakítják az
ember gondolkodását, de ugyanakkor az
emberi gondolkodás is rányomja bélyegét
a társadalom mindenkorra képre. Egyik a
másiknak visszfénye. A klasszikus axio-
ma: *tempora mutantur et nos mutamur*
in illis, megfordítva is igaz: nemcsak mi
változunk az időben, de az idő is változik
bennünk és általunk.

Amikor a pénznek az emberre gyakorolt
pszichológiai hatásáról beszélünk, erre a
kölcsönhatásra gondolunk és azt vizsgál-
juk, miképpen alakult az idők folyamán az
ember viszonya a pénzhez és hogyan vál-
tozott meg e viszony következtében az em-
beri gondolkodás az élet legkülönbözőbb
delgáiról.

A pénz eredeti hivatása

Ahhoz, hogy a pénznek az emberi gon-
dolkodásra és erkölcsökre gyakorolt hatá-
sát kellőképpen megítélhessük, tisztában
kell lennünk azzal, milyen gazdasági szük-
ségekkel termelték ki a pénzt, vagyis
mi volt a pénz eredeti hivatása az ember
gazdálkodásában. Az eddigiek során vilá-
gosan láttuk, hogy a fejlődő igények és
a fokozódó áru-termelés folytán az embe-
reknek szükségük volt egy eszközre, amely
megkönnyítse a javak cseréjét, állandó
megbízható értékmérője legyen a kicseré-
lésre, vagyis eladásra szánt áruknak és
ezáltal közvetítője az áruk körforgásának.
Ez az ideális eszköz: a pénz.

A pénz eredeti hivatása tehát abban áll,
hogy két áru cseréjénél az értékarány
mértékül szolgáljon és ugyanakkor a kü-
lönböző, egymást nem ismerő termelőköt
összehozza és termékeik kicserélését köz-
vetítse a piac megteremtésével, amely vég
eredményben a kereslet és kínálat összessé-
gét jelenti. A pénz hozza össze ezen az
eszméi piacon a szabót, akinek husra van
szüksége, a mészárossal, akinek viszont
ruhára van szüksége. Ruha és hus itt
mint kicserélendő áruk állnak szemben
egymással, amelyek a pénz közvetítésével
cserélnek gazdát.

A pénz szerepét ennél a folyamatnál leg-
inkább a mérleggel hasonlíthatjuk össze,
melynek két serpenyőjében két különböző
áru áll, arra várva, hogy értékük egyen-
súlyba hozassék, mert csere csak akkor
jöhét létre, ha az egyik áru értéke ugyan-
akkora, mint a másiké. A csere leglényege-
sebb előfeltétele ugyanis az értékegyenlő-
ség és ennek az értékegyenlőségnek ideál-
lis kifejezője a pénz.

A folyamat tehát a következőképpen ját-
szódik le: a szabó eladja a ruhát bizonyos
mennyiségű pénzért és ezért húst vásárol
a mészárostól. A ruha ennél a folyamat-
nál törvényszerűleg pontosan annyit ér,
mint a hus s a pénz szerepe abból állott,
hogy közvetítse a két áru cseréjét. Ha
nem lett volna pénz, akkor a szabónak
előbb keresnie kellett volna egy mészá-
rost, akinek éppen akkor ruhára van szük-
sége. Abban a szerencsés esetben, ha már
talált ilyen mészárost, újabb dilemma
merült volna fel, mert a szabónak nincsen
egyszerre annyi husra szüksége, amennyit
a ruha ér, már pedig ha több húst vesz,
megromlik. És végül, milyen nehéz dolog
megállapítani, hány kiló hus felel meg
egy ruhának.

A pénz mindezekben a nehézségekben át-
segítette a mi szabónkat. A ruhát eladta a
piacon valakinek, aki egész véletlenségből
akkor a mészáros is lehetett, de ez egy-
általában nem volt feltétele az eladás
létrejöttének. A ruháért pénzt kapott, a
pénzért pedig naponta megvette a mészá-
rostól az éppen szükséges húst. Amikor
elfogyott a pénz, befejeződött a folyamat
s a szabó a ruháért pontosan annyit húst
kapott, mint amennyit a ruha megért.

Törvényszerűleg ebből áll és ebben me-
rül ki a pénz közgazdasági funkciója.

A pénz letér eredeti hivatásáról

Csakhamar megismerjük azonban a
pénzt egészen más és sokkal érdekesebb
szerepkörben. Az emberek kezdenek rá-
jönni a pénz bizonyos tulajdonságaira,
amelyek alkalmassá teszik, hogy segítsé-
gét a javak megszerzésének, vagyis a
megélhetésnek egészen új, az eddigiektől
mélyen eltérő formáit teremtsék meg. Va-
lakinek pénze van és pénzt árut vesz.
De az árut nem azért veszi, hogy elfo-
gyassza, hanem hogy ismét eladja. Az áru
ból tehát újra pénz lesz. A pénz forgá-
sának folyamata befejeződött, de mennyivel
más ez a folyamat, mint az előbbi volt?

Az előbbi folyamat áruval kezdődött és
áruval végződött s az egész folyamat lé-
nyege, célja és rételme az volt, hogy a
minőségileg különböző két áru érték-
egyenlőségre juthasson egymással.

A második folyamat pénzzel kezdődik
és pénzzel végződik. Itt természetesen a fo-
lyamat elején és végén szereplő pénz között
minőségileg különbség nem lehet, tehát
mennyiségileg különbözőnek kell lennie,
mert különben az egész körforgás érte-
metlen és céltalan lenne. És csakugyan,
mire a pénz a körforgásból visszakérül
tulajdonosához, azt látjuk, hogy megsza-
porodott. Vagyis az árut drágábban adta
el, mint vette. A pénz a mozgás követke-
ztében megnőtt, a differencia a pénz tulaj-
donosának haszna lett.

Majdnem ugyanez a folyamat játszódik
le a kamatozásra kiadott pénznél, ahol a
körforgás végén szintén több pénz folyik
vissza, mint amennyi kiindult. A pénznek
ez a mozgó formája: a **tőke**, amelynek
igazi szerepe és hivatása csak későbbi
korokban bontakozik ki teljes nagyságá-
ban. Ebben a korban a tőke leginkább ke-
reskedelmi- és uszortatóké formájában je-
lentkezik.

Az „intellektuális zsákmány“

Látjuk tehát, hogy a pénz ebben a má-
sik mozgási folyamatában letér eredeti
hivatásáról, már nem az értékegyenlőség
mérője, nem is az áruk cseréjének közve-
títője, hanem egészen más, öncélú valami,

A nemzetközi pénzügyek szinfalai mögött a világháborúnál is pusztítóbb harc folyik

A londoni Financial News külügyi szerkesztője az általános pénzügyi válságról

London, december 23. Paul Einzig,
a Financial News külügyi szerkesztője,
„Nemzetközi pénzügyek szinfalai mö-
gött“ (Behind the scenes of Interna-
tional Finance) című, feltűnést keltő
könyvében meggyőző módon mutatja
ki, hogy a világgazdasági depresszió s
az általános pénzügyi összeomlás nem
a véletlen műve, hanem egyes nagyhata-
lalmak közt dúló pénzügyi hadjárat
folyománya. A könyv pontról-pontra
követi a Franciaország és Anglia közti
elhidegülés fontosabb stádiumait, szám-
szerű adatokkal mutatja ki, hogy a po-
litikai ellentéteket mind igaz angol-
francia aranypárbaj egy-egy újabb
összeapása követte. Kifejti a szerző,

amely új ritmúst vitt a gazdasági élet és
a termelés rendjébe és teljesen megvál-
toztatta az emberek erkölcsi felfogását is.
A pénz látszólagos értékgyarapító tulaj-
donságának felismerése új lehetőségeket,
új létformákat tart fel az emberek előtt.
A pénzzel most már nemcsak meg lehet
vásárolni mindent, de a pénz maga újabb
pénz forrása lesz. A pénz révén hozzá
lehet jutni minden földi jóhoz és segítsé-
gével munka nélkül lehet megélni. Csak
természetes, hogy ez a megismerés fel-
ébresztette az emberekben a pénzsóvársá-
g, a kapzsiság és haszonlesés vágyát és
megnyitotta az utat a spekuláció felé.
Amíg a cseregazdálkodás uralkodott, ad-
dig a spekuláció csaknem kizárt dolog,
mert a csereforgalomban vevő és eladó
ugyanazon személy volt. A pénzforgalom-
mal a termelő és fogyasztó közé bekel-
dik egy harmadik, a kereskedő, akinek
gondolkodása teljesen eltér a fogyasztótól
és aki már nem a szükséglet kedvéért
vásárol, hanem azért, hogy az eladás ál-
tal pénzből kifejezésre jutó nyereségre
tegyen szert. A pénz nyitotta meg tehát
a spekuláció szilipeit és a pénz segítsé-
gével vált lehetővé, hogy a fogyasztóhoz
törekvő áruból lecsipjenek valamit. Ezt a
valamit, amit általában haszonnak tart-
nak, Spengler „intellektuális zsákmány-
nak“ nevezi, Marx pedig közönséges lopás-
nak tartja.

A javak megszerzésének ez a módja éles
ellentétben állott nemcsak az áruforgalom
törvényeivel, de ama kor erkölcsi felfo-
gásával is. Ugy a kereskedelmet, mint a ka-
matszédést a legtöbb ókori nép megveté-
endő foglalkozásnak tartotta, amelyek
ellen szigorú vallási törvényekkel védekez-
tek. Ismeretesek a bibliai parancsai, ame-
lyekben megtiltatik a kamatszédés s a
zsidó nép még akkor is megvetette a ke-
reskedelmet, amikor körülötte már nagy
kereskedő népek alakultak ki és folytattak
országhatárokon túl ágazó kereskedelmét.
(Folytatjuk)

hogy ez a pénzügyi háború közvetlen
szerves folytatása a világháborúnak,
amelyet a békekötések nem fejeztek
be, pusztán a harcok színterét a nyílt
csataterőről a nemzetközi pénzügyek
birodalmába helyezték át. A jóvátételi
tartozások, a háborus adósságok, arany
elvonások és devizaműveletek vették
át a hadműveletek szerepét és a pénzü-
gyminiszterek és nemzetközi banká-
rok léptek a hadvezérek örökébe.

Ez a pénzügyi háború, Einzig sze-
rint, még a világháborúnál is ször-
nyűbb pusztítást végez. Aldozatai a
munkanélküliek milliói, a bezárt gyá-
rak, az eladatlan áruk és a népek rom-
badólt jóléte.

Hathónapi börtönre ítélték Bergfeld Izsákot, Kolozsvár notórius feljelentőjét,

mert hamis vádat emelt Jepure vizsgálóbíró ellen

Bucuresti-Bukarest, december 23. Egé-
szen különleges és nem mindennapi ügy-
ben került tegnap vadmottként Bergfeld
Izsák kereskedő a kolozsvári törvényszék
egyik, még az újságírók előtt is lezárt
szobájába. Mint ismeretes, Bergfeld na-
gyon gyakori látogatója a törvényszék-
nek, ő az az ember, aki Kolozsvár város
majdnem valamennyi lakosa ellen bün-
vádi feljelentést tett már és összeférhe-
tetlenségében nem átalotta megrágal-
mazni Glasner Akiba főrabbit sem. A
tegnapi tárgyalás folyamán kiderült,
hogy a homályos ügy annál a pontnál
kezdődött, mikor Bergfeld, aki mániákusa
a feljelentéseknek, valamilyen választott
bírósi ügyből kifolyólag egyszerűen
feljelentette a főrabbit és ez a feljelen-
tés Jepure vizsgálóbíró elé került. Itt
került bele a dologba bizonyos Rothbart
Lipót nevű állítólagos kereskedő, aki
megígérte Bergfeldnek, hogy „kittűnő
összeköttetései“ révén 50.000 lejért elin-
tízi, hogy a légből kapott és alaptalan
feljelentés ellenére is vád alá fogja he-
lyezni a vizsgálóbíró főrabbit. Rothbart
megkapta Bergfeldtől a pénzt és rövid-
del ezután a vizsgálóbíró beszüntette az
eljárást a főrabbi ellen.

Bergfeld tehát, aki már-már azt hitte,
hogy az ötvenezer lejtel el van intézve

az ügyecske e váratlan fordulat után —
szokásához híven — elment a törvény-
széki elnökhöz és fegyelmi eljárást kért
— ezuttal — Jepure vizsgálóbíró ellen,
aki a Bergfeld-Rothbart egység dacára
sem szorította meg Bergfeld ellen-
feleit.

A tegnapi tárgyaláson azután hirtelen
felcserélődtek a szerepek, Bergfeld lett
a vádlott és Jepura a magánvádló. Mint
hogy Jepura a kolozsvári törvényszék
tagja — Bergfeld védői kérték a kolozs-
vári törvényszék illetékességének az el-
utasítását, valamint azt, hogy helyezze
vád alá Rothbartot, miután ő volt az,
aki az 50.000 lejtel elikkasztotta. A bírósá-
g azonban nem adott helyt a védők ér-
velésének és hat hónapi börtönre ítélté
Bergfeld Izsákot, aki természetesen
fellebbezett, ha egyébert nem, azért,
hogy újra dolga legyen az igazságszol-
gálatással.

Vissza a háborúba?

„Nagyvára
— me

Nagyvára
— me

Oradea-Nagyvárad, d
Uj Kelet kiküldött munk
minden zugában a köztu
Nagyvárad a románia
legkatasztrófálisabb
Szörnyen unalmas má
ban nagyvárad i végcé
aranyigazsággal kezd
— Hja, Váradot meg
Es aztán kezdődik
nagyágok felsorolása,
ből élnek, meghalod
kávéházak az ürességt
Unalmas végighalig
masabb újságban olv
nem is irunk nyomor
ról. Egyszerűen csak
kat fogunk felsorolni.
A számokból pedig
hogy Nagyvárad meg
lett. Azzá lett, amivé
róhamos fejlődésnek
ugyanis másfél év
várad ipari centrum
várad ipari fejlődésé
dete, meg volt a csu
érkeztünk a végére. N
kereskedőváros lett.
tetézte az egyéb nag
jokat és úgy elsöpört
részt a konjunktura
nőtt gyárakat, minth
soha.

— Az egyetlen
lehet még állítani,
mekünk informátoru
komolyabb közzgaz
amint az alább kö
felmutatjuk. Nagy
dent kibírnak.
— És ez a lista?
darabot lobogtatva,
Várad megszünt ip
sorát.

Informátorunk ne
győzni:

— Szerkesztő ur
rem az én városor
vállalataink, de az
Nagyvárad az a v
marabb lehetne tal
számban. A mi ke
kibirják, hogy meg
latok. Várad min
Léhet, hogy lok
gy informátorunk
hogy amit Nagyvá
ról mond, az fölé
beszélgetésről ma
Előbb közread
minden szónál é
hogy mi történt
Nagyváradal,
mely ipari vállala
ták le üzemüket,
lésüket a minim
számai:

— Az állástveszte
ágak szerint a k
Malomipar: 1
500, 2. Lederer e
ria (leégett, de a
főlösléges) 4—5
Bukarestbe 6—7
Bőr- és cipőip
600, 6. Triumf
mus Cipőgyár B
röndgyár 70—80
és bőrdőnygyár
Szeszipar: 10.
derer és Kálmá
Löblé) 3—400,
Most oldották f
van egy néhány
nyi bírói zárlat
lentékenyebbek.
Vasipar: 14.
árgyár 800—1
foglakoztat.)
Asztalosipar:
Áru- és Parket

—

—

—

— Csak tizenöt
de ennél a rövi

Nagyváradot lehet a leghamarabb talpraállítani" — mondja a közgazdász

Nagyvárad 15 nagyipari üzeme leállította gépeit — mondja a statisztika

A krízis leszűretelte Nagyvárad iparát és Nagyvárad ezzel ismét kereskedő város lett

Oradea-Nagyvárad, december 23. (Az Uj Kelet kiküldött munkatársától). Erdély minden zugában a köztudatba hatolt, hogy Nagyvárad a romániai gazdasági krízis legkatasztrofálisabban sújtott városa. Szörnyen unalmas már, hogy ha a vonat Nagyváradon vigéccel utazol, ezzel az aranyigazsággal kezd: — Hja, Váradot megölték... Es aztán kezdődik mindama hajdani nagyságok felsorolása, akik ma már rómiak élnek, meghalod hogy konganak a kávéházak az ürességtől stb., stb.

Unalmas végighallgatni és még unalmasabb újságban olvasni. Eppen ezért nem is irunk nyomorriportot Nagyváradról. Egyszerűen csak adatokat és számokat fogunk felsorolni. A számokból pedig meg fogjuk látni, hogy Nagyvárad megingt kereskedőváros lett. Azaz lett, amivé évtizedekkel ezelőtt rohamos fejlődésnek indult. Közben volt ugyanis másfél évtized, amikor Nagyvárad ipari centrummá fejlődött. Nagyvárad ipari fejlődésének meg volt a kezdete, meg volt a csúcspontja és most elérkezünk a végére. Nagyvárad ismét csak kereskedőváros lett. A gazdasági krízis tetézte az egév nagyvárad speciális bajokat és úgy elűszöpte Nagyváradról a jó részt a konjunktúra éveiben a földből ki-nőtt gyárakat, mintha itt sem lettek volna soha.

Egy meglepő kijelentés

— Az egyetlen város, amelyet talpra lehet még állítani, Nagyvárad — mondja nekünk informátorunk, aki Nagyvárad legkomolyabb közgazdasági szaktekinthelye, amint az alább következő listát neki is felmutatjuk. Nagyvárad kereskedői mindent kibírnak.

— Es ez a lista? — kérdezzük, a papírdarabot lobogtatva, melyre feljegyeztük Várad megszűnt ipari vállalatainak névsorát.

„Várad mindent kibír“

Informátorunk nem hagyja magát meggyőzni:

— Szerkesztő ur, én nagyon jól ismerem az én városomat. Megszűntek ipari vállalatok, de azért mégis azt mondom: Nagyvárad az a város, amelyet a leghamarabb lehet talpraállítani ebben az országban. A mi kereskedőink még azt is kibírják, hogy megszűntek az ipari vállalatok. Várad mindent kibír... Lehet, hogy lokálpatriotizmusból beszélek így informátorunk, de annyi bizonyos, hogy amit Nagyvárad gazdasági helyzetéről mond, az fölötté érdekes. De erről a beszélgetésről majd holnap.

Előbb közreadjuk ezt a listát, amely minden szónál ékebben dokumentálja, hogy mi történt az utóbbi évek során Nagyváradal. A lista azt közli, hogy mely ipari vállalatok szűntek meg, állították le üzemüket, illetve redukálták termelésüket a minimumra. Ime a statisztika számai:

Egy nagyvárad statisztika

Az állástvesztett munkások száma iparágak szerint a következő:

Malomipar: 1. Hunyadi és László 4—500, 2. Léderer és Kálmán 4—500, 3. Adria (leégett, de nem építették újjá, mert fölösleges) 4—500, 4. Emilia. (Elvitték Bukarestbe 6—700.

Bőr- és cipőipar: 5. Derby Cipőgyár Rt. 600, 6. Triumf Cipőgyár Rt. 200, 7. Primus Cipőgyár Rt. 200, 8. Hartmann bőrrönggyár 70—80, 9. Első nagyvárad bőrrés bőrrönggyár 70—80.

Szeszipar: 10. Moskovits 3—400, 11. Léderer és Kálmán 3—400, 12. Triton (dr. Löblé) 3—400, 13. Egy. Rum és Likörgyár Most oldották fel bírói zár alól. (Még van egy néhány, e pillanatban valameny-i bírói zárlat stb. alatt. A fentiek a jelentékenyebbek.)

Vasipar: 14. Főbusz Vasöntöde és Vasárgyár 800—1000 (Jelenleg 100 munkást foglalkoztat.)

Asztalosipar: 15. Rimanóczy Műasztalos Áru- és Parkettgyár 200.

Tessék összeadni

Csak tizenöt számból álló statisztika, de ennél a rövid számsornál jobban a leg-

szőbb sirámokkal sem lehetne jellemezni, mi történt Nagyváradon a gazdasági krízis éveiben. Ennél borzalmasabb letérés aligha van több erdélyi városban. Hiszen lehetne még ezt a statisztikát folytatni, mert ezeken a vállalatokon kívül egész sereg kisebb ipari üzem állította le gépeit. Es ha az ember összeadja a statisztikát, megállapíthatja, hogy Nagyvárad 20 ezer pénzkeresőjéből 4500—5000 ember maradt fokozatosan munkanélkül, tehát a lakosság egyötöde. Munkás és magánalkalma-

zott. Csak a nagyobb ipari vállalatoknál. (A jelenleg segélyre szoruló munkanélküliek száma kb. 4000, ami tehát igazolja a fent felsorolt számok hitelességét. Nagyváradon éppen most folyik a munkanélküli akció, amelyben az összes még működő ipari és kereskedelmi vállalatok résztvesznek.) Az ipari élet tehát meghalt Nagyváradon. A kereskedők... Jobb róluk nem beszélni.

Autószerencsétlenség érte Hitlert és néhány kísérőjét

Hitler csak az egyik ujját törte el, a soffőr életveszélyesen megsebesült. A kampóskeresztesek ezután csak egyévi próbaidő után vesznek fel más pártban szerepet vitt politikusokat tagjaik sorába

Berlin, december 23. Brandenburg északnyugati részében a prignitz-kerületi Pritzwalk közelében nemzeti szocialista vezetőket gépkocsiszerencsétlenség ért. Három autójuk közül a középen haladó a jegesre fagyott úton megcsuszott és felborult s az utána következő gépkocsi nekifutott a felbo-

rult autónak. Wenzl lelkes orresontörést szenvedett, Hitler nekivágódott az autó szélfogójának és egyik ujját törte, a soffőr pedig életveszélyes koponyatörést és agyrázkódást szenvedett. Első segélynyújtás után a nemzeti szocialista vezetők folytatták utjukat, a soffőr kórházi kezelés alatt

maradt. Ezzel egyidejűleg jelentik, hogy a nemzeti szocialista párt vezetősége köréből származó értesülés szerint elhatározták, hogy más pártokban előkelő szerepet játszott politikusokat ezután csak egyévi próbaidő után vesznek fel a nemzeti szocialista pártba.

Egyszerű rablótámadás?

Álarcos banditák revolveres támadása egy barczánfalvi zsidó ellen

Kratz Leopold koponyatörést és súlyos lövés sebet szenvedett a támadás során. Az álarcos banditák megfutamodtak a gaztett elkövetése után

A hatóságok kijelentették, hogy minden politikai vonatkozástól mentes rablótámadásról van szó

Sighet-Máramaros-sziget, dec. 23. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az alábbi máramarosi szenzáció nem arról szól, hogy újabb antiszemita kilengések, amolyan politikai természetű támadások zúdultak az agyonsanyargatott és nyomorult máramarosi zsidókra. Nem. Közönséges, de a maga nemében annál borzalmasabb rablótámadásról szól sziget tudósítónk telefonjelentése. Mi azt hittük eddig, hogy ilyesmi nem történhetik meg Máramarosban. Ugyan, kinek juthatott volna eszébe: rabolni... Egy máramarosi zsidótól. Akinek nincstelensége ma már szálóigévé magasztosult.

Es mégis. Rablótámadás. Álarcos banditákkal. Revolverrel. Revolverlövésrel és bunkó ütés okozta fejszontrepedéssel. Egy máramarosi zsidó kunyhójában. A rablás kritériumai azonban hiányzik. A támadók ugyanis üres kezekkel futamodtak meg a gaztett színhelyéről.

Vagy talán mégsem egyszerű, amolyan közönséges rablótámadásról van szó?...

Tudósítónk telefonjelentése így hangzik:

Tegnap éjszaka 11 és 12 óra között álarcos ember rontott be Kratz Leopold barczánfalvi zsidó házába. Előreszegtett revolverrel a kezükben, így kiáltottak a szörnyű meglepetéstől megrémült zsidó emberre:

— Pénzt vagy életet!
Es még mielőtt védekezhetett volna:

főbeütötték és revolverükkel golyót röpítették a testébe.

A lövés zajára, a szerencsétlen ember szomszéd szobában lévő lánya rémületében kiugrott az ablakon az utcára és kétségbeesett segélykiáltására pár pillanat alatt kistömeg verődött össze. Mire behatoltak a Kratz Leopold szobájába,

már csak a frissen párolgó vértócsát találták, amelyben a szerencsétlen zsidó ember eszméletlenül hevert.

A támadók futásnak eredtek és eltűntek az éjszaka sötétségében.

Kratz Leopoldot dr. Berkovitz körorvos résziesítette első segélyben, majd ma reggel Barczánfalvára érkezett dr. Pap Zsigmond vármegyei főorvos és dr. Berko Arthur kórházi főorvos, akik súlyos koponyatörést és lövés sebet konstataáltak.

A csendőrség is megindította a nyomozást és ma már nyilatkozatot is adott a sajtónak. Nem a nyomozás eredményéről. Vagy a tettesek kézre ritéséről. Nem, ez még túl korai és szinte hihetetlenül csodálatos lenne.

A nyilatkozat arról szól, hogy kizárólag egyszerű, közönséges rablótámadásról van szó, amely nélkülöz minden politikai hátteret.

De a krónika nem lenne teljes, ha elhallgatnók, hogy közvetlenül a barczánfalvi véres tragédia előtt tegnap népes delegáció jelent meg Máramaros-

VIGYÁZZON!
KOPASZ LESZ,
HA HAJÁT NEM
EGGER PETROL
HAJSZESSZEL MOSSA, MERT
HAJHULLÁS és HAJKORPA
len ez a legbiztosabb szer.
MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN ÉS
DROGÉRIÁBAN KAPHATÓ.

Miért van az tehát, hogy Nagyváradon még mindig hisznek az emberek?

Miért van az, hogy vannak, akik nem tulajdonítanak mélyreható jelentőséget annak, hogy Nagyváradon az ipar romlása eljutott végső stádiumába?

Csak egyetlen magyarázat lehet. Az, hogy Nagyvárad, az örökké optimista, magában bízó, zsidó nép ősi rezidenciája és ennek a fajtának még a tizenöt gyár megszűnése sem árt. Fel fog támadni. Nagyvárad fel fog támadni.

Hogy hogyan?
Arról majd a legközelebb...
Barzilay István

mi mögött rc folyik

ztője

háboru közvetlen
világháborunak,
nem fejezték
szinterét a nyil-
közi pénzügyek
át. A jövőteli
dósságok, arany
leveletek vették
repét és a pénz-
zetközi banká-
k örökebe.
oru. Einzig sze-
runál is ször-
e. Áldozatai a
a bezárt gyá-
és a népek rom

rgfeld lentőjét, ellen

fordulat után —
ment a törvény-
mi eljárást kér-
sgálóbíró ellen,
egység da-
Bergfeld ellen-
azután hirtelen
k. Bergfeld lett
agánvádló. Mint-
ári törvényszék
kérték a kolozs-
ességének az el-
hogy helyezték
útán ő volt az,
asztotta. A bír-
helyt a védők ér-
börtönre ítélte
természetesen
ért nem, azért,
h az igazságszol-

za uba?

"OLLA"
GUM...?
világmárka
megóvja Önt
a nem-
betegséget-
től.

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

Az eső esett. Elbódultan, mint a bé-
kák rostokoltunk a hátulsó udvar lép-
csőjén. Micsoda unalom a hátsó udvar!
Mi gyerekek nem tudtuk mit csináljunk.
Az esős napok olyanok voltak, mintha az
élet elszállt volna.

Az eső meleg volt és nyúlós. A házte-
tőkre ugy csepegett mint egy rabló vére.
A hátulsó udvart gyilkos szag töltötte
be, mintha valaki egy tonna rothadt
almát halmozott volna bele.

Eső, eső! Szürke bádogsáv volt az ég
a sok, lépcsősen kifeszített szárító-kötél
fölött, amelyen a himzet ingek és alsó-
nadrágok fityegtek. Felnéztem rájuk.

A varrógépek zugását hallottam, mint
a hullámvérést valamely elhagyott szí-
geten. Valahol csecsemő bőgött. Az
anya rekedt hangon csitította. Egy
hájas asszony dagadt felsőtesttel dől
ki az ablakon, a karjai akkorák voltak,
mint a sonkák. Bárgyu tekintettel me-
redt az esőbe.

Az udvar jó részét egy fabarak fog-
lalta el; ez volt az illemhely. Szakállas
férfi, nadrágtartóval a vállán, tért be.

A szomszéd házban Mascha énekelt.
A mélyen hangzó orosz dalok vizsgálat
volt a számára. A vak leány elhagyott
házájába vágyott. Gyakran énekeltek
más lányok is vele. Némely éjszaka ez
a bölcsődal atlatott el. Most egyedül
énekel.

Nem volt mit tenni. Eső és eső és eső.
Elegünk volt a mormolásból, a kockajá-
tekből, a kereskedő-játékból.

A hátulsó udvar különös hely volt.
Valamikor régen temető. Az egykori
amerikai sírköveket a mi zsidó udvarunk
kiközvetítésére használták fel. A sírkövek
felirásai körülbelül száz évre mentek
vissza. Már valamennyi sírfeliratot elol-
vastuk s már jólaktunk azzal, hogy Ame-
rika romjai körül romantikus álmokat
szőjünk.

Egyszer felszakítottunk egy fehér sír-
követ. Micsoda kaland volt! Mint valami
hullarabló démonok ástunk mélyen ke-
zünkkel a földbe, míglen mocsokos, por-
ladoszó emberi csontokra akadunk. Pom-
pás lelet! Nekem egy térdkalács és egy
sárga alsókarcsont s egy féregráta ko-
ponya darabjai jutottak. Lakásunk egyik
rejtett zugában dugtam el, más értékes
játékszereket mellé, zsákvászonba pakolva.

Most azonban unalmas volna csontok
után ásni. Abból is elegünk volt, hogy a
levezetősatorna tövén keletkezett tó-
csákon papírhajókákat vitorlázassunk.
A tócsa tele volt piszokkal s nagyon is
posványos volt egy igazi csónakverseny
számára.

Ezután egy macska jelent meg az eső-
ben s az udvar kísérteties sivárságában.
Erre hirtelen olyan fürgék lettünk, mint
a legyek.

Igazi East-Side-i macska volt, ösztövé-
r fejjel, csontjai oly élesen ütköztek ki,
mint valami különös gépezet részei. Be-
teg volt. Hasát a földön húzta. Való-
színűleg pár nappal azelőtt kölykedett
meg. Egy személtáda előtt megállt, étel-
maradék után szaglászva.

Vinnyni kezdünk. Fájdalmában las-
san magakörül nézett, mintha barátot
keresne. Az elérkezett anyamacska nem

bizott az örömkialtózásainkban. Fel-
ugrot a személtádra és várt. Nem pu-
poztta föl magát. Fáradt volt ahhoz, hogy
haragot vagy félelmet mutasson. Várt.

S mi, mint az ördögök üldöztük és
hulladékokkal bombáztuk. Hisztérikusán
mászott fel a kerítésen. Hallottuk, amint
a szomszéd udvaron vastag talpaira
pottyant. Ott más unatkozó gyerekek ül-
tek az esőben.

Nincs semmi különösen említésre méltó
ebben az esetben. Az East-Siden ezer és
ezer macska volt; a gyerekek minden-
napos öröme volt kinézni, ingerelni s a
meredek tetőről ledobálni a macskákat,
igazolását keresve annak, hogy tényleg
kilenc élete van-e a macskának.

A kiméletlenség és az erőszak világa
volt az, nagyon sok macska és nagyon
sok gyerek.

A házak folyosóit macskabüzt töltötte
be s minden személtádan macskák küz-
döttek az East-Side-i létért. Ezek a
macskák nem a gazdagok simaszőré, do-
romboló kedvencei voltak, hanem kita-
szítottak, bűnözők és ördögök. Piszkosak,
sebesek, foltos bőrrel, elképzelhetetlen
daganatokkal és piszokkal, szemük ve-
szélyesen villogtak. Oly kétségbeesettek
voltak, hogy néha embereket támadtak

meg. Éjjel az egész házat nyugtalaní-
tották kísérteties nyivakolásukkal, mely
ugy hangzott, mint a veszett boszorká-
nyok zsinata. Szerelmeskedésük parázna
szívfájdalma megzavarta az álmunkat,
ide-oda dobáltuk magunkat és kiáltoz-
tunk a nyivakolásuk közt keletkezett li-
dényomásban. A macskák minket ki-
noztak, mi meg a macskákat. Mindez a
szegénység volt.

Ha a lakásajtót kinyitotta az ember,
mindig akadt az ajtó előtt pár macska,
amik körmeikkel bebecsajítást próbáltak
kierőszakolni. Naphosszat feküdtek az
ajtó előtt, a konyhaszagon kotolva, amíg
beleürültek.

Minden sarokban kis macskák haltak
meg csöndben, csipás szemmel, nyava-
lyasan és vénen, mielőtt még megtanul-
tak volna játszani.

Néha valamelyik anya megengedte a
fiának, hogy egy kis macskán megkö-
nyörüljön s teli tál tejet adjon neki,
amit a macska csöpp nyelvvel mohón
nyalt be.

Ezután azonban ismét kikellett dobni a
kegyetlen uccára. Nagyon is sok kis
macska volt. A kis macskák felett való
fájdalom nagyon is nagy volt egy kis-
gyerek számára.

A többi gyerekekkel közösen ingerel-
tem és üldöztem a macskákat; sohasem
volt valami sok részvétem irányukba;
ezen az erős delután azonban a sze-
gény anyamacskát sajnáltam.

Azon a gondolon kaptam rajta ma-
gam, hogy Isten teremtette-e a macská-
kat.

Mivel szüleim chésderbe dugtak, az
Istenre vonatkozó gondolatok nehezedtek
rá. Minden delután, amikor az ameri-
kai iskolának vége volt, zsidó hittanra
mentem.

(Folytatjuk)

Színház-Mozgó műsora

Péntek d. e. 11-kor: Matiné. Két piros
rózsa. (Filmregény 8 felvonásban.
Főszereplők: Liane Haid és Harry
Halm.) Ezenkívül: A két egér orosz
gyermekbalett táncai. (Helyárak:
Minden jegy páholyban, földszinten,
erkélyen 10 lej).

URANIA-MOZGÓ műsora

Csütörtökön: Nincs előadás.
Péntek: Hóvihar a Kárpátok felett i-
galmas dráma, csodálatos felvételek-
kel.
Szombat: Hóvihar a Kárpátok felett.
Vasárnap: Hóvihar a Kárpátok felett.
Hétfő: Hóvihar a Kárpátok felett.
Kedd: Hóvihar a Kárpátok felett.

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, dec. 24.
Bukarest. 8: Szimf. hangv.
Budapest. 9.15: Hangv. 12.05: Házi-
kvartett. Közben hírek. 4: Mesedélután.
7: Grammofónhangv.
Bécs. 9.45: Zenekari hangv.
Berlin. 5: Szórakoztató zene.
Langenberg. 6: Orgonajáték.
Poznan. 5.35: Hangv.
Milánó. 7.15: Grammofón.
Róma. 7.20: Grammofón.
Prága. 10.36: Orgonahangv.
Pozsony. 12: Éjféli mise.

APRÓ HIRDETÉSEK

Házeladás. A Str. Filipescu (Szentlélek
u.) 1. szám alatti és a Str. Calugărilor
(Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös
feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak
a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igaz-
gatóságához, P. Unirii 20.

Szép szoba konyha január 1-re kiadó
Bolyai u. 2.

Fogászati rendelő vidéki városban
családi okok miatt eladó, esetleg a praxist
átvehető. Értekezni Sanitas-Dental
depot Cluj, Str. Iorga 23.

Használt íróasztalokat keresünk meg-
vételre. Cim a kiadóban.

Mackó-bundát megvételre keresek
Spáda palota. (Mészáros u. 8) I. eme-
lét. Blatt.

Kétszoba, konyha és mellékhelyisége-
ből álló ház eladó olcsón, kedvező fi-
zetségi feltételek mellett, Pillangó u. 21.

Középkori zsidó asszony házvezető-
nek, vagy szakácsnőnek ajánlok. Birja
főz. Gyermek mellé is menne. Birja
német nyelvet írásban és szóban.
kiadó továbbit.

Lakást keresek Magyar Színház kö-
lében január elsejére (egy szoba, kony-
kamara, lehetőleg fürdő- és előszob-
val). Címek házbér megjelölésével ki-
hivatalunkba küldendők „Szolid-pont-
jeligére.

Egy kéregetővel már
ben a lehető legjobb ba-
tam. Miből állott barát-
mogy ő kért, én pedig a
Nem tudom pontosan
ött közvetlen, kedves,
bevezethető kapcsolatunk,
lékszem, hogy legteljes
ajándékozott meg s bá-
hozzám fordult pillanat
Otthon, lakásomon, az
jülkében, fogorvosi vár-
tokban, főzőnőknél, az
vénházakban, reggel, dé-
félkor és éjjel után eg-
kant valahogy és m-
én meg siettem segíten-
telt, nem tüntetően, de
lődvén, nem ocsmány ér-
nem úgy, ahogy illik, gy-
rüen, tárgyilagosan.
Mindezzel korántsem
Sőt éppen panaszkodni
lilk körülbelül egy é-
hogy a kéregető többé
be. Ha találkozom vele
rüen tovább haladt... N
szelött se köszönt soha.
Eleinte azt hittem,
Sajnos, nem tévedtem.
tényleg „elejtett”. Ak-
tam meg eselől, mikor
házi törzsasztalnál vég-
menyi barátomat, aki
engem azonban szándék-
Mi lehet ennek az o-
sértődött valamin s m-
tet? Vagy ellenkezőleg
annyiszor háborgatott,
erőt gyűjtsek a tovább-
agoroltatja termőföldje-
ja, azután annál dusa
Akárhogy is van, ne
ban fűj ez a mellőzés,
lás. Ugy érzem, hogy
rá. Annyi éven át me-
adhassanak neki s most
gadás — hiányzik.
Olykor kísérletet tes-
szereztem régi jog-
lok előtte, várok, mos-
dom. Mindhiába. Nem
tam. Azért sem vesz é-
Az is megfordul feje-
szelmem kellene vele,
ne kérem. De ez ha-
bölcs volna. Végre ő a
regetőtől semmit se le-
zt se lehet kérni tőle
tőlünk valamit. A kére-
szik — végkép megol-
tehetek egyebet, mint
szerényen belemegod-
atlanba.

— Antal Márk az Uj K
Antal Márk a Tarbut-isk
gatója az Uj Kelet k
mint a kiadóhivatal is
lamuk barátait: olva
töinket, támogassák ö
nehéz munkájában.
— 90.000 középiskolai
szlovákiai. Prágából
iskolák számának meg-
nére a középiskolai tan-
csökkent Csehszlovákiá
tanévben 352 középisko-
mulója volt. Csehszár-
lájában 42.233 diák tar-
ban és Sziléziában 10
25.633, Szlovenszókban
ban 2741 tanuló volt be-
náziumok és reálisokál-
81.017 tanulóval, akik k
tanuló volt. 199 csehsz-
iskolában 57.000 diák t-
lék), a 79 németen 18
ban 3000 diák volt beir-
4 ruszinszkói középisko-
tanulók száma. 7395 t-
nitőképzőbe, akikből 3
hallgatók száma. A cs-
képzőkbe járt hallgatók
százalék). A tíz német
1051 tanulója volt. A
mára alakított 5 közép-
muló volt beiratkozva,
leány volt.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Csütörtökön d. u. 4 órakor: Hamupipóke.
Az első felvonás után, A két egér
orosz gyermek balett táncai.
Csütörtök este: Nincs előadás.
Péntek d. u. fél 3 órakor: Tommy és
társa. (Major Kató, László Andor
főllépése. Nagyon olcsó mozihely-
árrakkal, sorozat sz. 107.)
Péntek d. u. fél 6 órakor: Mosoly országa
Lehár világhírű operettje 3-adszor.
László Andor, Major Kató és Zöld-
helyi Anna felléptével. Rendes hely-
árrakkal. Sorozat sz. 108.
Péntek este 9 órakor: Marica grófnő
operette, Zöldhelyi Anna, Major Kató
és László Andor felléptével. Nagyon
olcsó mozihelyárrakkal. Sorozat szám
109.

A Clujj Román Opera műsora:

Péntek, dec. 25: A trubadur.
Szombat, dec. 26 (delután): Lakmé.
Vasárnap, dec. 27 (delután): Ernáni.
Hétfő, dec. 28: Martha.
Szerda, dec. 30: Cigánybáró (premier.)
Péntek, január 1: Cigánybáró.
Vasárnap, jan. 3 (este): Cigánybáró.

SELECT-MOZGÓ műsora

Csütörtökön nincs előadás.
Péntek: Viktoria és a huszárja szenzá-
ciós filmoperett, főszerepekben: Pet-
rovics Szvetiszláv, Gretl Theimer és
Veres Ernő.
Szombat: Viktoria és a huszárja.
Vasárnap: Viktoria és a huszárja.
Hétfő: Viktoria és a huszárja.
Kedd: Viktoria és a huszárja.

CORSO-MOZGÓ műsora

Csütörtökön: Nincs előadás.
Péntek d. e. 11 órakor premier: Harry
Piel legújabb hatalmas attrakciója.
Karácsonyi műsor. A st.-moritzi kaland.
Páratlanul izgalmas film.
Péntek 3, 5, 7, 9 órakor: Karácsonyi mű-
sor: Harry Piel leghatalmasabb at-
rakciója: A st.-maritzi kaland. Műsor
előtt: A legremekőbb Paramount vi-
lághírű.
Szombat d. e. 11 órakor: Harry Piel iz-
galmas, vakmerő attrakciója: A st.-
moritzi kaland. Olcsó helyárak!
Szombat 3, 5, 7, 9 órakor: Karácsonyi
műsor. Harry Piel világitrakciója. A
legújabb hangos Harry Piel sláger!
A st.-moritzi kaland. Izgalmas, lélek-
zetfőjtő bravúros mutatványok. Part-
nerei: Dari Holm és Hans Junker-
mann. Műsor előtt: A legújabb re-
mek Paramount Journal.

ASTRA MOZGÓ műsora

Karácsonyi műsor: Liliom. Szenzációs
Molnár-film, Charles Farrell és Rosé
Hobart. Világesemény!

Karácsonyi alkalmi vásár! Massler Jakab Karácsonyi alkalmi vásár!

“FIBRA” Ierakat cégnél Cluj-
Kolozsvar, Főler 21. szám.

Reklam árain a következők:

Gyermek-ruhák 300 lejtől kezdődőleg
Gyermek-kabátok 450 lejtől kezdődőleg
Férfi-ruhák 800 lejtől kezdődőleg
Férfi és női kabátok 1100 lejtől kezdődőleg

Gyári árak!

Még csak egy-néhány napig tart,
addig szerezz be szükségleteid!

Méretszabóság!

HIREK

A kéregető

Egy kéregetővel már a béke éveiben a lehető legjobb barátságban voltam. Miből állott barátságunk? Abból, hogy ő kért, én pedig adtam.

Nem tudom pontosan, mikor kezdődött közvetlen, kedves, igazán idillinek nevezhető kapcsolatunk, csak arra emlékszem, hogy legteljesebb bizalmával ajándékozott meg s bárhol, bármikor hozzám fordult pillanatnyi segélyért. Ottthon, lakásomon, az uccán, telefonfülkében, fogorvosi várószobában, boltokban, fölönökben, vendéglőkben, kávéházakban, reggel, délben, este, éjjel, amikor és éjjel után egyszerre fölbukkant valahogy és megkönyörözött, meg siettem segíteni, amint tőlem lehet, nem tüntetően, de nem is titkoskodva, nem ocsmány érzelmességgel, hanem úgy, ahogy illik, gyorsan, üzletszerűen, tárgyilagosan.

Mindemellett korántsem dicsekszem. Sőt éppen panaszkodni akarok. Tudniillik körülbelül egy éve ráeszméltem, hogy a kéregető többé nem vesz igénybe. Ha találkoztam vele valahol, egyszerre minden további haladt. Nem köszönt. De azelőtt se köszönt soha.

Elszántam azt hittem, hogy tévedek. Sajnos, nem tévedtem. A kéregető végleg „elcsúszott”. Akkor bizonyosodtam meg efelől, mikor multkor a kávéházi törzszaknál végigkéregette valamennyi barátomat, aki ott ült velem, engem azonban szándékosan kihagyott.

Mi lehet ennek az oka? Talán megértődött valamin s most emiatt büntet? Vagy ellenkezőleg sajnál, hogy nem gyűjtöttek a további adakozásra, s parolátja termőföldjét, mint jó gazdát, azután annál dusabban teremjen?

Akárhogy is van, nekem egyre jobban fáj ez a mellőzés, ez az elhanyagolás. Ugy érzem, hogy nem szolgáltam meg. Amennyi éven át megszoktam, hogy otthonnak nekem s most mi türengés-találás — hiányzik.

Olykor kísérletet teszek, hogy visszacserezem régi jogaimat. El-elsétárák előtt, városok, mosolygók, kacérkodás. Mindhiába. Nem könyörül rajtam. Azért sem veszek észre.

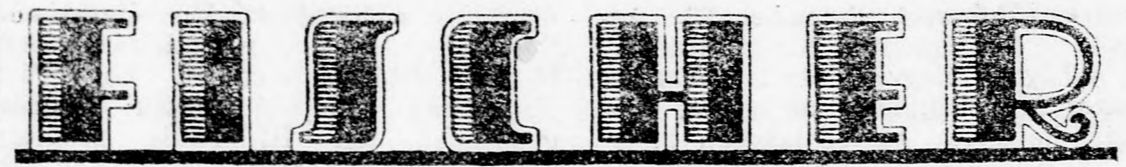
Az is megfordul fejemben, hogy be kellene lépnie velem, hogy meg kellene kérnem. De ez hatásköri összeütközés volna. Végre ő a kéregető. A kéregetőtől semmit se lehet kérni. Még azt se lehet kérni tőle, hogy ő kérjen tőlem valamit. A kérdés — úgy látszik — végkép megoldhatatlan. Nem lehetek egyebet, minthogy bölcösen és teremtően belenyugodjam a változóvilágba.

— Antal Márk az Uj Kelet kötelékében. Antal Márk a Tarbut-iskolák volt főigazgatója az Uj Kelet kötelékébe lépett mint a kiadóhivatal igazgatója. Kériük annak barátait: olvasóinkat és hírdőinket, támogassák őt a reorganizáció munkájában.

— 90.000 középiskolai tanuló van Csehországban. Prágából jelentik: A szakiskolák számának megnövekedése ellenében a középiskolai tanulók száma nem csökkent Csehszlovákiában. Az elmúlt évben 352 középiskolának 89.088 tanulója volt. Csehország 185 középiskolájában 42.233 diák tanult, Morvaországban és Sziléziában 101 középiskolában 25.623, Szlovénországban 58 középiskolájában 2741 tanuló volt beiratkozva. A gimnáziumok és reáliskolák száma 288 volt 1017 tanulóval, akik közül 21.087 leány tanuló volt. 199 csehszlovák tannyelvű iskolában 57.000 diák tanult (70 százaléka), a 79 németen 18.900 (23,4 százaléka), 5 magyar tannyelvű középiskolájában 3000 diák volt beiratkozva és végül a ruszinszkói középiskolában 1335 volt a tanuló száma. 7395 tanuló járt 59 tanítóképzetbe, akikből 3840 volt a lánytanítók száma. A csehszlovák tanítóképzőbe járt hallgatók száma 5439 (73 százaléka). A tíz német tanítóintézetnek 1051 tanulója volt. A külföldiek számára alakított 5 középiskolába 676 tanuló volt beiratkozva, akik közül 287 leány volt.

TÖRNETLEN PORCELLÁN!

- Drezdai EBÉDLŐSZERVIZ 480 lej
- Drezdai TÁNYÉR NAGY . . . 11 lej
- Drezdai TÁNYÉR KICSI . . . 9 lej
- Metszett VIZESPOHÁR . . . 4 lej
- Metszett BOROSPOHÁR . . . 3 lej

ÜVEGUDVAR (UJ)

Meghalt az amerikai cukorkirály. Londonból jelentik: Newyorkban most meghalt Henry Heide, akinek a nevét Amerikában minden gyerek ismeri és akit nem hívtak másként, mint „Candy King”, a cukorkirálynak, mert ő volt az első, aki Amerikában cukorgyárat alapított, ahol gyári üzemben állították elő a gyermekeknek olyan kedves édességeket. Henry Heide huszéves korában egy fillér nélkül vándorolt ki Amerikába, ahol pályáját, mint pékias kezdte. Később önálló pékműhelyt nyitott, de csakhamar áttért a cukorgyártásra és megalapította az első cukorkagyárat Newyorkban, amelynek gyártmányai egész Amerikában híressé váltak. Henry Heide nyolcvanötévet élt meg és a gyári vezetését már régebben átadta, ő maga csak a jótékonyágnak élt, különösen a gyerekeknevelés terén tett alapítványaival szerzett maradandó érdemeket magának.

NATHATÓL mentesít: Anacot.

— **Orvosi hír.** Dr. S. Moldovan Párizsban végzett és gyakorlott orvos Máramaroszigeten Bogdan Voda ucca (Rákóczy ucca) 48 szám alatt, a volt dr. Hegyessy-féle házban, rendelőjét megnyitotta.

— **Olcso utazás a színházlátogatóknak.** Bécsből jelentik: Az osztrák államvasutak igazgatósága érdekes újítást vezetett be az állami színházak támogatására. Mindazok az idegenek, akik Bécsben valamely állami színház előadását végignézik, féláru utazási kedvezményben részesülnek. A színházlátogatók számára a színházak pénztárainál a jegyváltás alkalmával adják ki a féláru utazásra jogosító igazolványokat. Az újítás január 1-én lép életbe.

— **Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájíz, homlokfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél** már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József viz használata a sok évés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Féltékenységi dráma Prága közelében.** Prágából jelentik: A Prága melletti Spolinovban véres féltékenységi dráma játszódott le tegnap. Lachmann Ferenc 29 éves prágai fiatalember halálosan szerelmes volt Hladik Milada 19 éves lányba. A lány tegnap sielni ment a Prága melletti Spolinovba s abban egyeztek meg, hogy a fiu később jön utána. Amikor a fiatalember a helyszínre érkezett, a fiatal lányt egy idegen férfi társaságában találta. Lachmann Ferenc roppant féltékenységgel vett erőt, előrántotta revolverét s rövid szóváltás után először a lányt, azután pedig saját magát főbelőtte. Mindkettőt halálos sérülésekkel a kórházba szállították.

Tüzifa I. sz. áraz

parkettfa 63 lej
hántottfa 75 lej
gyertyán, bükk, tölgy legolcsóbban
Piróci 141
Cal. Dragalina 9. Telefon 616.

NAPRÓL NAPRA

A washingtoni kongresszusi könyvtár zeneszakosztálya ezredolláros pályázatot írt ki kamarazene-műre, amely hat vónoshangszerre szól, zongora nélkül. A pályázat nemzetközi, beküldési határidő jövő évi szeptember harmadikára.

Schmeling a jövő évben, valamelyik amerikai világvárosban Jack Dempsey-jel kerül szembe. Ezzel az amerikai boxmérkőzéseket látogató közönség régi óhaja teljesül.

Boston kikötőjében ma egy hagymakoszorus bábút, amely a világgazdasági válságot jelképezte, a város főpolgármestere a kikötőben lévő összes hajók szírebugása közben a vízbe dobott s közben beszédet tartott arról, hogy Boston a válságot ezzel az aktuális örökre a tengerbe fojtotta.

Egy angol mesenger-boy vállalat pi-lótákká akarja kiképeztetni kerékpáros alkalmazottait. A fiuk kiképeztetés után vidékre és a kontinensre légi uton közvetítendő megbízásokat is fognak vállalni.

Chicago-ban modern amerikai nyelven kiadták a bibliát. Nyelve helyenként hasonlít az újságtárcák nyelvezetéhez. Az új áttüzetés jelentőséggel bír abból a szempontból, hogy az angol-szász nyelvetterületen sokmillió embernek a hírlapokon kívül a biblia egyedüli olvasmánya.

— **Tizenhét napig kormány nélkül a tengeren.** Londonból jelentik: A napokban a southamptoni kikötőbe megérkezett az Azte nevű hajó, amely jelentést tett arról, hogy az Atlanti Óceán közepén megmentette a Ria nevű vitorlášhajó kapitányát és öt matrózát. A Ria az újfunlandi Saint Jeانبól indult útjára, nagy viharba került és a kormány elromlott, úgyhogy a hajó tehetetlenül hanyódott a tengeren. Személyzetének elfogyott a víze és élelme. Mindössze csak egy zsák hagymájuk maradt és ezzel táplálkoztak, ivóvíz céljára pedig csövíze gyűjtöttek. A matrózok minden ruhájukat feláldozták, amennyiben éjszaka ruhájukat gyűjtötték meg, hogy azok lángjaival más hajók figyelmét felhívják magukra. Tizenhét napig tartott, amíg az Azte hajó véletlenül rájuk akadt és a Ria teljesen kimerült embereit fedélzetre vette. A hajót ezután elsüllyesztették, nehogy a tengeren a forgalmat akadályozza. A megmentett tengerészeket a honduraszi Tela kikötőbe tették partra.

ARTIN a legideálisabb olcsó hajtó.

Vidám sarok

A kereskedő súlyos gondoktól tessen járjál az uccán. Végre elhatározza, hogy felkeres egy okos ügyvédet és tőle kér tanácsot nagy gondjában. Az elhatározást tett követi és az ügyvédtől megkérdi:

— Nem tudom, mit csináljak, fizesse-m-e az adósságaimat, kérjek-e csődöt magam ellen, vagy kísérletet tsem kényszerregegyezséggel.

Mire az ügyvéd:
— Uram, ez nagyon nehéz kérdés. Hallgassa meg a sors szavát. Vegyen egy két lejest és dobja fel a levegőbe. Ha fejfel esik le, akkor kérjen csődöt, ha irás lesz felül, akkor jelentsen fizetésképtelenséget és ha a pénz függve marad a levegőben, akkor fizesse ki az adósságait.

— Szehvusz, kéhlek alássan, hallottad a hettenetes szehencsétlenséget?
— Nem...

— Képzeld, szegény Ahisztító megütötte a guta...

— És miköz kéhlek?...
— Heggel hat óhakkoh...

— Milyen szehencse, hogy velem ügyesmi nem töhténhetik meg.

— Miéht?
— Meht én kéhlek... hahaha... heggel hatkogh... még... alszom... kéhlek...

Vissza a háboruba?

— **Viharos hitközségi választás Tasnádon.** F. hó 20-án választott hitközségi elöljáróságot Tasnád zsidósága. Paneth Géza elnök nyitotta meg a gyűlést s esettelte a hitközség nehéz anyagi helyzetét. Ezután nagy vita indult meg a felmentvény megadása körül. A közgyűlés végül Kaufmann Adóft választotta meg korelnökül, a választó bizottság tagjaul pedig dr. Fischer Lajos, Schwarcz Emil, Hoffmann Adolf és Weisz Ede hitközségi tagokat delegálta. Kaufmann Adolf korelnök elrendelte a titkos szavazás megejtését és 37 szavazattöbbséggel a következő elöljáróság lett megválasztva: Elnök: Dávidovits Emánuel. Al-elnök: Weisz Sándor. Templomi gondnok: Szmuk Sándor. Gazdasági gondnok: Grosz Lajos. Jótékonyági gondnok: Fischer Ferenc. Pénztárnok: Fischer Albert. Ellenőr: Friedmann Lajos. Iskolaszéki elnök: Kepes Gyula. Iskolaszéki pénztárnok: Dickmann Izidor. Választmányi tagok: Blau Jakab, Ceiger Salamon, Kaufmann Adolf, dr. Fischer Lajos, Singer Ignác, Czeiger Ferenc, Weisz Ferenc, Hoffmann Adolf, Weisz Ernő, Finkelstein Hermann, Lefkovits Ferenc, Weisz Márton, Weisz Ede, Sámuel Miksa, Schwarcz Emil, Fränkel Jenő. Póttag: Fülöp Lajos. Számolóbizottsági tagok: Klein Márton, Wiedermann, Gottlieb Mór, Rébenschaft Jakab, Hercz Lipót. A közgyűlés felkérte Sámuel Miksa, Grosz Lajos és Dickmann Izidor hitközségi tagokat, hogy közöljék Dávidovics Emánuel a megválasztást s hívják meg a gyűlésre. Dávidovics Emánuel hitk. elnök nagy óvációk közepette lépett a terembe. Kaufmann Adolf korelnök üdvözölte az új elnököt, majd Dávidovits Emánuel tartotta meg székfoglaló beszédét. Az új hitközségi elöljáróság megválasztása oszthatatlan örömet keltett a tasnádi zsidóság körében s hiszik, hogy az új vezetőség megválasztásával egy új éra kezdődik a hitközség életében s meg fog indulni a lüktető zsidó élet.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Eihalasztották Vezér József és társainak bünyügi tárgyalását,

mert a vádlottak egy része nem jelent meg

Oradea-Nagyvárad, dec. 23. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt tárgyalta a nagyváradi törvényszék Popescu dr. Hovani tanácsa Vezér József és társai bünyüjét, akik csalárd bukás vádjával kerültek a törvényszék elé.

Az ügy előzményei arra vezetnek vissza, hogy egy esztendővel ezelőtt insolvenciát jelentettek be Vezér József és társai és el is árverezték áru-raktárukat. Közvetlenül ezután nagyobb pénzkölcsönöket vettek fel. Egyik főhitelezőjük, Friedmann Gizella volt, aki csalárd bukás címen feljelentést tett Vezér József és társai ellen, akik három hónapig vizsgálati fogság alatt állottak, majd azután szabadságra helyezték.

A mai törvényszéki tárgyaláson Vezér József és Nagy Sándor jelentek meg a vádlottak részéről, míg a többi vádlottak, akik külföldön tartózkodnak, nem tettek eleget az idézésnek.

A védők ezen a ponton támadták meg a tárgyalást és kérték annak elnapolását, amit a törvényszék honorált is és elrendelte, hogy a legközelebbi tárgyalásra diplomáciai uton vezessék elő a meg nem jelent vádlottakat.

Uttrakének a miniszterek

Bukarest, december 23. Argetoianu szembaton Párizsba utazik. A belügyi tárca élén Stefanescu Amza hadügyminiszter, a pénzügyminisztérium vezetésében Vasilescu Carpen kereskedelmi miniszter, a pénzügyminisztérium vezetésében Argetoianu visszatérése előtt utaznak Rómába, ugy Cantacuzino népjóléti miniszter fogja helyettesíteni.

Ghica külügyminiszter január 7-én utazik Varsóba, onnan pedig Prágába. A külügyminiszter azután hazatér, de néhány nap múlva Titulescuval együtt Montreuxbe utazik a kisanant konferenciára.

Konyhakéssel leszúrta a korcsmából hazatérő férjét

Bucuresti-Bukarest, december 23. A Jasi melletti Horpas községben egy Marinka Popa nevű asszony tegnap éjfél után férje keresésére indult, aki még nem tért haza a kocsmából. Az egyik csapszék közelében találkoztak, szóváltás támadt közöttük, mire az asszony elővette a magával hozott konyhakést és leszúrta az urát, aki azonnal meghalt. A gyilkos asszony önként jelentkezett a csendőrségen, ahol őrizetbe vették.

Eltették Simkó Józsefet, az angyalföldi rendőrgyilkos áldozatát

Budapest, december 23. Szerda délután temették el a Mocsanyi ucai rendőrlaktanyából Simkó Józsefet, az Angyalföldön meggyilkolt rendőrt, akinek gyilkosát tegnap este végezték ki a gyűjtőfogházban. A temetésen megjelentek a honvédség egyes osztagai, Ripka József főpolgármester, Keresztes-Fischer belügyminiszter, aki a kormányzó is képviselte. A holttest beszentelése után Bezzegh-Huszágh főkapitány tartott beszédet, aki Simkó Józsefben a kötelességteljes mártírt látja aposztrófálta. A beszentelés után Simkó József a kötelese pályaudvarra vitték, ahonnan vidéki szülőfalujába szállították.

Argetoianu szerint nem fog többé előfordulni, hogy Zelea Codreanu képviselő legyen

A pénzügyminiszter intervjut adott Románia gazdasági helyzetéről egy hágal lap részére

Bucuresti-Bukarest, december 23. Argetoianu pénzügyminiszter intervjut adott a hágal Telegraaf című lapnak. A miniszter kijelenti, hogy az ország gazdasági helyzete viszonylagosan kielégítő. A pénzügyi helyzet is tisztázódni fog a jövő év végéig és azután a pártok

átvehetik a hatalmat. Uj választások a jelen pillanatban ki vannak zárva, Argetoianu elítéli a pártokat, hogy Piatra Neamt-ban lehetővé tették Codreanu győzelmét, aki Hitler-féle programot hirdet. Ilyen dolgok nem fognak többé előfordulni.

Két orosz határőr fegyveresen átszökött Romániába

Tighina, december 23. Tighina orosz határmenti város mellett két orosz határőr teljes felszerelésben átvált a Dnyeszteren és jelentkezett a román hatóságoknál. Erőteljes nyomozás folyik annak kiderítésére, hogy az orosz határőrök mit birta reá Oroszország elhagyására.

Elérkezett karácsony, de a tisztviselők és nyugdíjasok hátralékos fizetése még mindig a holdban van

A hátralékok kifizetése helyett a kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy leszállítja a nyugdíjakat

Cluj-Kolozsvár, december 23. Nemrégiben a minisztertanácsról kommiuni két adtak ki, amely határozottan kilátásba helyezte, hogy karácsony előtt kifizetik az összes állami tisztviselők és nyugdíjasok járandóságait. A Viitorul megállapítja, hogy eddig még egyetlen minisztérium sem intézkedett határozottan ebben az irányban.

Az ellenléki lapok élénken és élesen foglalkoznak ezzel összefüggésben Jorga és Argetoianu külföldi utjának tervével és azt írják, hogy addig, amíg az ország két vezetőpolitikusa külföldön utazgat, itthon a bírói kar tagjai és a katonatisztek kénytelenek a fizetéseikről szóló fizetési rendelkezéseket husz-harmincszázalékos leszállítással elzalogosítani. Ilyen nehéz időben az ország vezetőinek itthon volna a helye.

A Lupta értesülése szerint a kormány legújabb azzal a tervvel foglalkozik, hogy leszállítja a nyugdíjakat és a drágasági pótlékokat. A hír természetesen újabb elkeseredést keltett a nyugdíjasok és a tisztviselők között.

Lugosanu Kolozsvárra érkezett, ahol jelentést tett Maniunak és Vajdának Titulescuval folytatott tárgyalásairól

Titulescu svájci magánában akarja eldönteni, hogy elvállalja-e a nemzeti parasztpárt elnökségét

Cluj-Kolozsvár, december 23. (Az Uj Kelet tudósítójától). Lugosanu volt kereskedelmi államtitkár, aki a nemzeti parasztpárt megbízásából Londonban járt, hogy Titulescunak felajánlja a pártelnöki széket, ma Kolozsvárra érkezett, hogy Maniu Gyulának és Vajdának jelentést tegyen a Titulescuval folytatott tárgyalásairól.

Ebből az alkalomból délután hat órakor Kolozsvárra érkezett Maniu Gyula is, aki rendes szokásától eltérőleg nem Boila Romulusnál szállt meg, minthogy a Boila házban skarlátos beteg van, hanem az Astoria szállóban nyitattott szobát magának. Oda érkezett az esti órákban Vaida Sándor is és egyenesen odahajtott, a

vasutótól jövet, Lugosanu. A két politikus az Astoria szálló egyik szobájába vonult vissza Lugosanuval s a késő éjjeli órákig hallgatták jelentését a londoni útról.

Kiszivárgott hírek szerint Lugosanu, aki elkísérte Titulescut a svájci St. Moritzba, a londoni követelő nem kapott határozott választ és Titulescu azt a kívánságát fejezte volna ki, hogy svájci magánában szeretné a kérdést véglegesen eldönteni. Ugy hírlik, hogy Titulescut svájci üdülőhelyén fel fogja keresni a közeli napokban Mihalache, a nemzeti parasztpárt ideiglenes elnöke és ugyancsak oda utazik Vaida bizalmasa, Popovici Mihály volt pénzügyminiszter is, aki jelenleg Bécsben tartózkodik.

Beomlott a Vatikán könyvtár épülete

Az omladék négy embert eltemetett. A kár felbecsülhetetlen. A mennyezetek nagy freskói elpusztultak

Róma, december 23. A Vatikánban a Belvedere udvar felőli részen levő könyvtárterem egy része három emelet magasságban leszakadt s az omladék négy embert eltemetett. Háromnak kiemelték a holttestét a romok alól. A termekben elhelyezést talált 15 ezer nagyjértékű

könyv, tulnyomóan sértetlen állapotban maradt meg. A pápa részvétellel értesült a halálos szerencsétlenségről.

Újabb jelentés szerint a vatikáni könyvtárhelyiségek romjainak eltakarítása folyamatban van. A kár, amelyet a nagy olasz klasszikusok freskóival di-

szített könyvtár összeomlása okozott, felbecsülhetetlen. A mennyezetek nagy freskói elpusztultak, ugyszintén a Sixtusterem berendezése is. A romok alá került Luther híres levele X. Leóhoz.

Valószínűnek tartják, hogy a szerencsétlenséget a Sixtus-terem tartóoszlopainak meglazulása okozta. A meglazulást a Vatikánban folyó ásatásokkal hozzák összefüggésbe.

Resicán megkezdődtek a tisztviselő elbocsátások

Resica, december 23. A resicai Vasút és Uradalmak Rt. a nagy munkásleépítések után most megkezdte a tisztviselők elbocsátását is. Január elsejére nagyszámú tisztviselőnek mondta fel. A felmondások indoklása az, hogy az állam nagy mértékben csökkentette megrendeléseit és az ezelőtti, már leszállított megrendeléseket már nem fizeti.

Dobrudzsában hatalmas hóvihar dühög

Bukarest, december 23. Egész Dobrudzsában óriási hóvihar dühög. Bazar-cik és Bogdan Voda állomás között a hó egy személyvonatot teljesen eltemetett. A mentési munkálatok megkezdődtek. Dobrudza felől Bulgáriába minden összeköttetés megszűnt.

A prefektusnak nem tetszik egy cikk, véresre veri az újságíró

Bucuresti-Bukarest, december 23. A calarasi vármegyei prefektus rendelkezésére egy Christofil nevű újságíró a rendőrségen letartóztatott és három napig fogságban tartották. Az újságíró a prefektus bátyja és egy rendőrkomiszár véresre verték. A letartóztatás és a brutalizálás oka az, hogy Cristofil egyik cikke nem tetszett a vármegyei prefektusnak. Végül is Bukarestbe távirati intervenciót küldtek erre nagynehezen, három napi fogságtartás után az újságíró szabadlábra helyezték. Az eset miatt a bukaresti újságírószindikátusok is tiltakoznak.

Nagyon gyenge volt a bukaresti karácsonyi vásár

Bukarest, december 23. Bukarestben a karácsonyi vásár rendkívül nagy csalódást hozott a kereskedőknek. Karácsony hetében egyáltalában nem volt nagyobb forgalmuk, mint a múlt hét utolsó napjaiban. A boltok üresek, a vásárlók az utcákon vesznek apró cseccbecskéket.

Fegyelmi bíró lett a szavazásnál csaló kormánypárti képviselő

Hatalmas méretű okmánybélyegcsalás a vizsnici járásbírószágon

Bukarest, december 23. Popescu képviselőt, temesvári tanárt, aki amint ismeretes, egyik utóbbi parlamenti ülésen több golyóval szavozott s akit ezért a parlament fegyelmi bizottsága elé utasítottak, a közoktatásügyi miniszter a középiskolai tanárok országos fegyelmi bizottságának tagjává nevezte ki.

Bukarest, december 23. A Bukovinában lévő wiesnizi járásbírószágon szenzációs csalásnak jöttek a nyomára. Megállapították, hogy a járásbírószágon egy idő óta az okmányokról rengeteg bélyeg-gerit lenyaltak. A bélyegeket az egyik bíró fiókjában találták meg. Az ügyben szenzációs letartóztatások várhatók.

Megjelent! Vegye meg
Gyilkos karácsonyi száma

320 oldal 20 le

Taxa postala
platite in numerar
No. 22476-929.

da Baron L. Pop (volt
Telefon: 9-77. Előfizet
vonta 110, negyedévr
600, egészévre 1200
havonta 1, negyedévr
egészévre 10 dollár,
értékű valuta. Hirdeté
szeriat. Az „UJ KELET
bánság, zsidóság egy
Cikkeink utányomása
rás megjelölésével e

A sóhajok padja

Jorga érzékeny bucsosonyi vakációra hazaut
Dicsérte a kormányt
amely oly szépen teljesi
gét az urnák előtt. És
vezetve, amely őt a r
keseri sórsával verte m
ez a pad a szenvedések
— Tudják meg— mor
ez a pad a szenvedések
kértem, hogy ideállítsan
hatom el, hogy milyen f
nekem.

Szegény Jorga. Hát ne
helyezte? Evtizedeken k
a miniszterelnökségre... S
korában beteljesül álma
a miniszterelnöki bárso
kori kispad, ahol csak f
vedés vár az emberre.

Szeretők valamivel
nekibusult Jorgát. Ha n
miniszterelnökség, hát a
valami nagy öröm az ő
vannak emberek, akik a
még mindig jobb a bá
véseit tűrni, mint a ha
dalmait szenvedni.

Jorga azt is mondotta
szer lemond, soha több
a miniszterelnöki székb
Ünnepi jókívánságul
magunknak, hogy igazá

A szeretet ünnepe

A keresztény ember
szeretet ünnepepét ilik.
nek ünnepepét, mely az
tése óta talán sohasem
retetelmük, mint éppen
megszabadulni attól az
szeretnek ez az ünnepe
ségevel és minden beu
— merő szimbólum est
gyakorlatban nyomát s
Valóban nem túlzás
a szeretetnek ez a két ü
a két ember milliói
fegyverszüneti napja, a
lett fegyverek, az egy
szemet néző és végső
szülő osztályok, pártok
csatája elmémul, hogy
tával majd újult erő
Az ünnepe s az a szí
kar: legszebb és legöre
bernek. Megvalósítani
vériséget s a kapzsiság
imadát helyébe a mi
főleg lelkiükben ga
megteremteni. Am hol
Irtózatos nyomor, mun
dasági és szellemi nyo
az emberek fölött, an
kaluassá teszi őket,
nem.

Az álom azonban a
bólmával tovább is
hogy ha az a nagy
tombol az emberiség f
elvérik a csatákon: a
nemesak külsőség, ne
less, hanem valóság
valósult álma.

Utban a nemzeti

A Németország
megállapítására hivat
rencia n olyasvalami
azért, mert logikus.
nek és váratlannak. E
ugyanis az történt, h
gyült pénzügyi szake
és fajra való tekinté
tak, hogy Németorsz
olyan összegű és ará
mint amilyeneket a
irtak számára. A kor
kimondja továbbá, h
zethen előirt feltétel
már csak azért sem le
krisis még további
teljes összeomlásához

Hogy ezek a józan
forradalmi szavak is
mérheti fel igazán.
annk, hogy Fraicaor